

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra informačních technologií

Bakalářská práce

Bezpečnost dětí na internetu - státní zásahy, legislativa

Matěj Jenč

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra informačních technologií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Matěj Jenč

Informatika

Název práce

Bezpečnost dětí na internetu – státní zásahy, legislativa

Název anglicky

Children's safety online – state's interventions, legislation

---

Cíle práce

Zhodnocení současné legislativy zabývající se ochranou dětí na internetu, popis problémů, jež řeší.
Zhodnocení účinnosti jednotlivých opatření.

Metodika

Teoretická část analyzuje odbornou literaturu zabývající se státními zásahy, které mají chránit děti na internetu, shrnuje současný stav poznání v tomto oboru, definuje a popisuje pojmy a konkrétní legislativní opatření. Praktická část testuje statistickými metodami účinnost vybraného státního zásahu.

Doporučený rozsah práce

30-40 stránek

Doporučené zdroje informací

- Anthony R. Beech, Ian A. Elliott, Astrid Birgden, Donald Findlater, The Internet and child sexual offending: A criminological review, *Aggression and Violent Behavior*, Volume 13, Issue 3, June July 2008, Pages 216-228, ISSN 1359-1789, <http://dx.doi.org/10.1016/j.avb.2008.03.007>.
- Carr, J, & Hilton, Z 2009, 'Child Protection and Self-Regulation in the Internet Industry: The UK Experience', *Children & Society*, 23, 4, pp. 303-308, Academic Search Complete, EBSCOhost, viewed 29 June 2014.
- Jaeger, P, Bertot, J, & McClure, C 2004, 'The Effects of the Children's Internet Protection Act (CIPA) in Public Libraries and Its Implications for Research: A Statistical, Policy, and Legal Analysis', *Journal Of The American Society For Information Science & Technology*, 55, 13, pp. 1131-1139, Academic Search Complete, EBSCOhost, viewed 29 June 2014.
- M. Valcke, B. De Wever, H. Van Keer, T. Schellens, Long-term study of safe Internet use of young children, *Computers & Education*, Volume 57, Issue 1, August 2011, Pages 1292-1305, ISSN 0360-1315, <http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2011.01.010>.
- Yan, Z 2009, 'Differences in high school and college students' basic knowledge and perceived education of Internet safety: Do high school students really benefit from the Children's Internet Protection Act?', *Journal Of Applied Developmental Psychology*, 30, 3, pp. 209-217, Academic Search Complete, EBSCOhost, viewed 29 June 2014.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

RNDr. Dagmar Brechlerová, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 31. 10. 2014

Ing. Jiří Vaněk, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Bezpečnost dětí na internetu - státní zásahy, legislativa" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16.3.2015

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí své bakalářské práce, RNDr. Dagmar Brechlerové, Ph.D., za neúnavnost a trpělivost při vedení mé práce.

Bezpečnost dětí na internetu - státní zásahy, legislativa

Children's safety online - state's interventions, legislation

Souhrn

Bakalářská práce „Bezpečnost dětí na internetu – státní zásahy, legislativa“ se zaměřuje na rizika, se kterými se mohou děti na internetu setkat, z pohledu legislativy a státních zásahů. První část práce popisuje konkrétní nebezpečí, se kterými se mohou děti na internetu setkat a poskytuje informace o české a zahraniční legislativě. Analytická část testuje statistickými metodami účinnost filtrů obsahu ve Velké Británii. Cílem bylo zjistit, jakým způsobem státy chrání své mladé občany a jestli jsou tyto způsoby účinné.

Summary

Bachelor thesis “Children's safety online - state's interventions, legislation” is focusing on risks children can encounter online from the perspective of legislation and state's interventions. First part of thesis describes specific risks children can come across online and provides informations about Czech and foreign legislation. Analytical part of thesis tests efficiency of content filters in Great Britain using statistical methods. The aim was to find out how states are protecting their young citizens and whether they are effective.

Klíčová slova: Kybergrooming, kyberšikana, kyberstalking, legislativa, děti, internet, nebezpečí

Keywords: Online grooming, cyber-bullyng, cyber-stalking, legislation, children, internet, risk

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Cíl práce a metodika	6
2.1	Cíl práce	6
2.2	Metodika	6
3	Přehled řešené problematiky.....	7
3.1	Osobní data.....	7
3.1.1	Popis.....	7
3.1.2	Česká legislativa	7
3.1.3	Zahraniční legislativa.....	7
3.2	Kybergrooming	9
3.2.1	Popis.....	9
3.2.2	Česká legislativa	9
3.2.3	Zahraniční legislativa.....	17
3.3	Kyberšikana.....	18
3.3.1	Popis.....	18
3.3.2	Outing	18
3.3.3	Česká legislativa	19
3.3.4	Zahraniční legislativa.....	20
3.3.5	Výzkum.....	20
3.4	Kyberstalking	21
3.4.1	Popis.....	21
3.4.2	Česká legislativa	21
3.4.3	Zahraniční legislativa.....	22
3.5	Přístup ke stránkám nevhodným pro děti.....	23
3.5.1	Popis a legislativa	23

3.5.2	Zahraniční legislativa.....	23
4	Analytická část.....	26
4.1	Vývoj počtu trestných činů	26
5	Výsledky a diskuse	28
6	Závěr	30
7	Seznam použitých zdrojů.....	31

1 Úvod

Jako téma bakalářské práce bylo zvoleno “Bezpečnost dětí na internetu – státní zásahy, legislativa”.

V dnešní době je přístup k internetu i mezi dětmi velice rozšířený, pro mnohé z nich je dnes možnost přístupu na internet od útlého věku samozřejmostí, stejně tak i vlastnictví mobilního telefonu, často také s přístupem na internet.

Na internetu je nepřehledné množství obsahu a aktivit, které mohou děti využít při studiu – například referáty, encyklopedie, e-learning a mnoho relevantních informačních zdrojů; k zábavě – videa, hry a další či k sociálnímu vyžití – nespočet sociálních sítí, aplikace pro komunikaci (IM, email etc.), či diskusní fóra, jež sdružují lidi s podobnými zájmy.

Zároveň však internet skýtá mnohá nebezpečí pro své dětské uživatele. Těchto nebezpečí je celá škála, od krádeže či zneužití osobních údajů, přes přístup k materiálům, které jsou určeny výhradně pro dospělé, až po možný kontakt s deviantními a/nebo nebezpečnými jedinci.

Mnoho dětí, ale také jejich rodičů, není s těmito riziky seznámeno a tak je jejich schopnost řešit takovéto situacemi snižena.

Zde přichází státy, které, ač patrně nemůžou nahradit rodiče, tak se nepochybně snaží své mladé občany před nebezpečími, jež skýtá internet, chránit. Ne vždy však musí mít opatření takový efekt, jaký byl zamýšlen. Existuje například podložená hypotéza, verifikovaná na datech dvou států, že konzumace dětské pornografie je substitutem zneužití dítěte (Hradečná, 2011). To by znamenalo, že současná kriminalizace držení dětské pornografie, která vznikla etickým způsobem¹, by mělo opačný dopad, než jaký byl zamýšlen² - nebezpečím trestního stíhání se zvýší ekonomická cena, což zvýší poptávku respektive poptávané množství substitutu statku, což v tomto případě může být zneužití dítěte. Velice podobný efekt popisuje i profesor Petr Weiss v rozhovoru právě o zavedení

---

¹ Například s využitím počítačové animace, tedy bez účasti dítěte.

² Předpokládáme, že zamýšleným dopadem má být ochrana dětí před zneužitím.

trestnosti držení dětské pornografie v České republice, zmiňuje dramatický pokles zneužití dětí v šedesátých letech v Dánsku, kde držení dětské pornografie tolerovali. (Jílková, 2007) Podobný názor zastává i sexuolog Radim Uzel (Kubálková, 2007). Toto je částečnou motivací k volbě tohoto tématu, protože pokud může být něco tak obecně přijímané³, jako je trestnost držení dětské pornografie, potenciálně kontraproduktivní, tak rozbor účinnosti státních opatření a zákonů ve velice příbuzné oblasti, jakou je ochrana dětí na internetu, se zdá být na místě.

---

³ Nepodařilo se mi bohužel dohledat žádný průzkum veřejného mínění na tuto problematiku, což prisuzuji právě obecnému přijetí názoru, že by mělo být trestné.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je popsat základní pojmy a nebezpečí, jež číhají na děti na internetu. Dále popsat a zhodnotit státní zásahy a legislativní opatření, které se těmito nebezpečími zabývají, zhodnotit jejich účinnost a jedno vybrané opatření zhodnotit z hlediska účinnosti statistickými metodami.

2.2 Metodika

Metodika řešené problematiky bude vycházet ze studia odborných a jiných zdrojů zabývajících se bezpečností dětí na internetu a pojmů s tím spojených, popisem a hodnocením legislativy a případně jiných státních zásahů. Analytická část bude zkoumat účinnost vybraného státního zásahu. Vycházet bude ze statistických dat zveřejněných příslušnou státní institucí a z jejich následné analýzy a srovnání vývoje příhodných indikátorů účinnosti po zavedení zkoumaného opatření.

3 Přehled řešené problematiky

3.1 Osobní data

3.1.1 Popis

Mnoho služeb na internetu, jež děti využívají, vyžaduje při registraci osobní údaje. Některé z těchto služeb⁴ také sbírají další osobní údaje během jejich používání. Tyto údaje mohou být částečně veřejné, u sociálních sítí zveřejňují uživatelé některá osobní data prvoplánově. Často při tom nepřemýšlí o tom, kdo se může k těmto údajům dostat, a nevěnují pozornost nastavením soukromí, které je součástí mnoha služeb, hlavně sociálních sítí. Může však jedit o velmi citlivé soukromé informace, od základních informací o uživateli přes rozličné fotografie až po geolokační informace obsahující přesnou polohu⁵. Některé služby pak také využívají osobní údaje svých uživatelů pro marketingové účely, což ale není většinou pro uživatele nijak nebezpečné.

3.1.2 Česká legislativa

V České republice neexistuje žádný speciální zákon, jenž by ochranu osobních údajů dětí na internetu upravoval. Společnost se tedy řídí obecnější normou, což je v tomto případě Zákon o ochraně osobních údajů (Česko, 2000). Použití osobních údajů také podléhá předpisům souvisejícím se soukromím a elektronickou komunikací a Úřadu pro ochranu osobních údajů. (Bezpečný internet.cz)

3.1.3 Zahraniční legislativa

V zahraničí však normy upravující ochranu osobních údajů a soukromí dětí existují, například federální zákon COPPA⁶ ve Spojených státech amerických. Tato norma upravuje například, kdy musí poskytovatel žádat souhlas s užíváním služby dítětem mladším 13 let souhlas rodiče či poručníka, jaké má poskytovatel povinnosti v ochraně soukromí dítěte, sběru osobních dat a bezpečnosti užívání včetně pravidel pro reklamu.

---

⁴ Hlavně sociální sítě.

⁵ Například foursquare.

⁶ Children's Online Privacy Protection Act. (Center, 1998)

(Center, 1998) Mnoho stránek či služeb neumožňuje registraci nutnou k jejich užívání dětem mladším 13 let, vzhledem k množství financí a jiných prostředků, které by musely vynaložit, aby tyto služby byly v souladu s tímto zákonem. Zákon má i mnohé kritiky, mezi něž patří i zakladatel sociální sítě Facebook Mark Zuckerberg, který tvrdí, že děti mladší 13 let by měly mít přístup k jeho službě, a že by byl schopen zajistit jejich bezpečnost. V současnosti však webové stránky, které sbírají data o uživatelích, mezi něž patří i Facebook, nemohou být povoleny uživatelům mladším 13 let v souladu se zákonem COPPA. (Lev-Ram, 2011)

Zákon COPPA může také nepřímo ohrozit ochranu osobních údajů dětí na sociálních sítích. Vzhledem ke spodní hranici nutné k registraci na některé sociální sítě, některé děti lžou při registraci o svém věku, často uvádějí svůj věk jako vyšší než osmnáct let. Sociální sítě, jako jsou Facebook a Google+, přijímají dodatečná opatření k ochraně soukromí dětí, mezi která patří nezobrazení jejich profilů při vyhledávání města nebo střední školy a zobrazení pouze minimálního množství informací na jejich veřejném profilu bez ohledu na to, jak si nakonfigurují své nastavení soukromí. Sociální síť uživatele, kteří takto lhali při registraci, považuje za dospělé a nebere už zvláštní ohled na ochranu jejich soukromí. Výzkumný tým působící na New Yorkské univerzitě předvedl, že sběrem a statistickým zpracováním seznamů přátel dětí, které lžou při registraci o svém věku, je možné najít většinu studentů jakékoliv cílové střední školy, včetně těch, kteří při registraci uvedli správný věk, a vytvořit jejich detailní profily. Výzkumníci zjistili, že na síti Facebook, s využitím nenáročného webového robota – crawlera, počítačových zdrojů a jednoduchých praktik dolování dat může útočník vytvořit profily většiny dětí na jakékoliv cílené střední škole. Všechny takto získané profily obsahují celé jméno, domovské město, střední školu, třídu a profilový obrázek. Velké množství profilů však obsahuje mnohem více informací. Takto útočník získá výrazně více informací, než jaké jsou dostupné na veřejných profilech dětí na sociální síti. Tým demonstroval výše zmíněnou techniku na třech středních školách v různých oblastech Spojených států amerických. Studie také zkoumá teoretickou účinnost popsaného útoku za předpokladu, že by zákon COPPA neexistoval. Zjištěná účinnost tohoto útoku byla přibližně třetinová. (Dey, a další, 2012)

3.2 Kybergrooming

3.2.1 Popis

„Termín kybergrooming označuje chování uživatelů internetu (predátorů, kybergroomerů), které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce. Výsledkem této schůzky může být sexuální zneužití oběti, fyzické násilí na oběti, zneužití oběti pro dětskou prostituci, k výrobě dětské pornografie apod.“ (Kopecký, a další, 2010)

Tito uživatelé využívají technik psychologické manipulace prostřednictvím moderních komunikačních technologií a služeb, hlavně skrze sociální sítě, seznamky, VoIP, instant messengery a podobně. (Kopecký, a další, 2010) Tito predátoři také často používají falešné identity, které používají pro snazší získání důvěry dítěte, takovéto chování často trvá delší dobu. Poté se pokouší vylákat dítě na schůzku či získat například mimo jiné osobní informace i intimní fotografie. Poté mohou například vyhrožovat zveřejněním fotografií, pokud dítě nesouhlasí s osobní schůzkou.

3.2.2 Česká legislativa

Novela trestního zákona účinná od prvního srpna 2014 zavádí nový trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem (Trestní zákoník, 2009) § 193b, který se vztahuje na kybergrooming. (E-Bezpečí, 2014)

Během kybergroomingového jednání se pachatel může dopouštět několika trestných činů. Už při navazování kontaktu s obětí se může pachatel dopustit přečinu poškození cizích práv (Trestní zákoník, 2009) § 181, protože uvádí svou oběť v omyl, a toho pak dále využívá, čímž oběti způsobí vážnou újmu na právech. Tohoto jednání se dopouští, když pachatel nabádá oběť k utajování komunikace a jiným způsobem narušuje hlavně rodinné vztahy oběti. Když pachatel začne stáčet komunikaci s dítětem k sexuální tématice, může se dopustit ohrožování výchovy mládeže (Trestní zákoník, 2009) § 201. Pokud kybergroomer požaduje například obnažování se dítěte před webkamerou, dopustí se svádění k pohlavnímu styku. (Trestní zákoník, 2009) § 202. Výměnou dětské pornografie ⁷ se může kybergroomer dopustit výroby a jiného nakládání s dětskou

---

⁷ Pornografické dílo zobrazující nebo jinak využívající dítě (osobu mladší 18 let) nebo osobu, jež se jeví být dítětem.

pornografií (Trestní zákoník, 2009) § 192. Vyzýváním dítěte k výrobě dětské pornografie se kybergroomer může dopustit zneužití dítěte k výrobě pornografie (Trestní zákoník, 2009) § 193, zprostředkováním pornografie dítěti, například jako ukázka, co má dítě udělat, se dopustí šíření pornografie (Trestní zákoník, 2009) § 191. Kybergroomer také obvykle neváhá hrozit zveřejněním získaných citlivých materiálů, čímž se dopustí vydírání (Trestní zákoník, 2009) § 175. Následná osobní schůzka zpravidla směřuje k nějaké formě sexuálního zneužití – znásilnění, sexuálnímu nátlaku, pohlavnímu zneužití a jiné (Trestní zákoník, 2009) § 185; § 186; § 187. Pokud k osobní schůzce nedojde, ale dojde k jejímu návrhu, tak by podle starší právní úpravy mohl být trestně stíhán pouze ten, kdo by navrhl takovou schůzku dítěti mladšímu patnácti let s úmyslem dopustit se zvláště závažného zločinu znásilnění, sexuálního nátlaku nebo pohlavního zneužití, jejichž příprava je trestná. Nový trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem (Trestní zákoník, 2009) § 193b umožní zavést trestní odpovědnost i u těch pachatelů, jejichž úmyslem je spáchat méně závažný trestný čin výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě dětské pornografie, svádění k pohlavnímu styku nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin. (Možný trestněprávní postih kybergroomingu de lege ferenda., 2013) K datu třicátého prvního října 2014⁸ kriminální statistika Policie České republiky eviduje jeden případ navazování nedovolených kontaktů s dítětem. (Vokuš, 2014)

Dále jsou uvedena znění výše zmíněných trestných činů v pořadí chronologicky podle zmínění v textu.

„§ 193b

Navazování nedovolených kontaktů s dítětem

Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 2 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“ (Trestní zákoník, 2009)

Použitelnost této skutkové podstaty na některé případy kybergroomingu může být problematické. Vzhledem k tomu, že typickou součástí kybergroomingu je manipulace dítěte, může jím být dítě přesvědčeno, aby ono samo navrhlo schůzku. Bylo by tedy žádoucí, aby návrh setkání nemusel vysloveně vzejít od pachatele, ale aby bylo trestné

---

⁸ Tedy za tři měsíce účinnosti novely trestního zákoníku obsahující trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem.

samotné jednání směřující k setkání s dítětem s úmyslem spáchání některého sexuálně motivovaného trestného činu. (Možný trestněprávní postih kybergroomingu de lege ferenda., 2013)

„§ 181

Poškození cizích práv

(1) Kdo jinému způsobí vážnou újmu na právech tím, že

a) uvede někoho v omyl, nebo

b) využije něčího omylu,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 jinému značnou újmu na právech,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

c) vydává-li se při takovém činu za úřední osobu.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 jinému újmu na právech velkého rozsahu, nebo

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

[...]

§ 201

Ohrožování výchovy dítěte

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,

b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,

c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo

d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) *Kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.*

(3) *Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,*

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,

b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu,

c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

§ 202

Svádění k pohlavnímu styku

(1) *Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplaty, výhodu nebo prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*

(2) *Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,*

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,

b) spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky,

c) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu, nebo

d) spáchá-li takový čin opětovně.“ (Trestní zákoník, 2009)

„§ 192

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

(1) *Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.*

(2) *Stejně bude potrestán ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii.*

(3) *Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné*

pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3

a) jako člen organizované skupiny,

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(5) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 193

Zneužití dítěte k výrobě pornografie

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“ (Trestní zákoník, 2009)

„§ 191

Šíření pornografie

(1) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo písemně, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo

a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo

b) na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) jako člen organizované skupiny,

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“ (Trestní zákoník, 2009)

„§ 175

Vydírání

(1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,

c) spáchá-li takový čin se zbraní,

- d) způsobí-li takovým činem značnou škodu,
- e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo
- f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312), nebo
- c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.“ (Trestní zákoník, 2009)

Těchto trestných činů se kybergroomer obvykle dopouští při komunikaci s dítětem, může se jich však dopustit i na případné osobní schůzce.

„§ 185

Znásilnění

(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,
- b) na dítěti, nebo
- c) se zbraní.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,

b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 186

Sexuální nátlak

(1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) na dítěti, nebo

b) nejméně se dvěma osobami.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,

b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.

(5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let, nebo

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(6) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(7) Příprava je trestná.“ (Trestní zákoník, 2009)

Proti těmto trestným činům jsou trestněprávně chráněny i oběti kybergroomingu starší 15 let, vzhledem k tomu, že je jeho příprava trestná. Proto, že trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem se vztahuje jen na oběti mladší 15 let, by bylo vhodné poskytnout obdobnou, byť patrně limitovanou, ochranu proti méně závažným trestným činům spojeným s kybergroomingem i dětem starším 15 let. (Možný trestněprávní postih kybergroomingu de lege ferenda., 2013)

„§ 187

Pohlavní zneužití

(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.“ (Trestní zákoník, 2009)

3.2.3 Zahraniční legislativa

V Některých státech existuje speciální právní úprava, i když například v Norsku analýza takovéto legislativy ukázala její právní i praktickou nadbytečnost. (Staksrud, 2013) Prvním státem ve Spojených státech amerických, který zavedl kybergrooming jako zločin, byla Florida, zákon zakazuje kontaktovat dítě online a

následně se s ním pokusit setkat za účelem sexuálního zneužití. Zákon ukládá trest patnáct let odnětí svobody. (Meinen, 2007)

3.3 Kyberšikana

3.3.1 Popis

Kyberšikana je druh šikany, při kterém agresoři používají moderní elektronická zařízení, jako jsou počítače, tablety a mobilní telefony, stejně tak i komunikační nástroje, jako jsou sociální sítě, textové zprávy, chat a rozličné webové stránky. Příklady kyberšikany mohou být například útočné zprávy či emaily, šíření fám či pomluv po sociálních sítích nebo šíření ztrapňujících obrázků, videí, webových stránek nebo falešných profilů. Děti, které jsou obětí kyberšikany, jsou často šikanovány i ve skutečném světě. Oproti klasické šikaně je ale těžší kyberšikaně uniknout. Je tomu proto, že kyberšikana může probíhat kdykoliv, i když je dítě doma či samo, zprávy a obrázky mohou být šířeny anonymně a mohou být rychle rozšířeny k širokému publiku a zjistit jejich zdroj může být velmi těžké až nemožné a totéž platí i pro snahu o jejich odstranění. Tento jev je také poměrně rozšířen, například podle Národního centra pro vzdělávací statistiky se v roce 2010/2011 se s kyberšikanou setkalo 9% žáků šestých až dvanáctých tříd⁹ v posledním roce. (Services, 2013)

Dopady kyberšikany na oběť mohou být velice vážné, jak dokládá případ z nedalekého Polska, jež skončil sebevraždou čtrnáctileté studentky Anny Halman. (Černá, a další, 2013)

3.3.2 Outing

Outing je specifický podtyp kyberšikany, kdy jsou o oběti zveřejněny soukromé a intimní informace, oběť mívá menšinovou sexuální preferenci. Velice známý je případ Tylera Clementi, jehož spolubydlící na koleji ukázal jiným studentům stream ze své webkamery, kde byl Tyler ve svém pokoji s jiným mladíkem a zveřejnil informace o tom na Twitteru. Tyler spáchal sebevraždu skokem z Washingtonova mostu o tři dny

---

⁹ Spojené státy americké, žáci ve věku 12-18 let, 12 třída je závěrečný ročník na střední školy.

později. Tento případ vedl k přijetí legislativy, která má zabránit dalším takovým případům ve státě New Jersey. (Friedmann, 2010)

3.3.3 Česká legislativa

Podobně jako šikana není ani kyberšikana samostatným trestným činem, ale vztahují se na ni podle konkrétního případu skutkové podstaty mnoha trestných činů. Mezi ně patří mimo jiné zejména vydírání (Trestní zákoník, 2009) § 175, což se vztahuje na výhrůžné zprávy nehledě na komunikační prostředek. K dalším protiprávním jednáním patří poškozování cizích práv (Trestní zákoník, 2009) § 181, porušení tajemství dopravovaných zpráv (Trestní zákoník, 2009) § 182, pomluva (Trestní zákoník, 2009) § 184 a další trestné činy, a to zejména trestné činy týkající se ochrany mravního vývoje dětí a ochrany před jejich sexuálním zneužíváním¹⁰. (Habich, 2012)

Dále jsou uvedeny výše zmíněné trestné činy ve zkráceném znění, s výjimkou těch, jež již byly uvedeny v kapitole 3.2.2.

„§ 182

Porušení tajemství dopravovaných zpráv

(1) Kdo úmyslně poruší tajemství

a) uzavřeného listu nebo jiné písemnosti při poskytování poštovní služby nebo přepravované jinou dopravní službou nebo dopravním zařízením,

b) datové, textové, hlasové, zvukové či obrazové zprávy posílané prostřednictvím sítě elektronických komunikací a přiřaditelné k identifikovanému účastníkovi nebo uživateli, který zprávu přijímá, nebo

c) neveřejného přenosu počítačových dat do počítačového systému, z něj nebo v jeho rámci, včetně elektromagnetického vyzařování z počítačového systému, přenášejícího taková počítačová data,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

[...]

---

¹⁰ Viz. 3.2.2

§ 184

Pomluva

(1) *Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.*

(2) *Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.*“ (Trestní zákoník, 2009)

3.3.4 Zahraniční legislativa

V zahraničí jsou součástí legislativy zákony, které řeší přímo kyberšikanu. Ve Spojených státech amerických jsou takovéto zákony v platnosti například ve státech New Jersey, New York a další. (Pérez-Pena, 2011) Jeden z prvních takovýchto zákonů prosadil stát Kalifornie v roce 2008. Tento zákon opravňuje vedení školy k přerušení studia či k vyloučení ze studia studenta, jež se dopouští kyberšikany. Zákon také uvádí výčet míst, na nichž probíhající šikanu může škola potrestat, jedním z nich je i „mimo kampus“. To umožňuje postihnout studenta za kyberšikanu, jež neprobíhá přímo ve škole. (Carvin, 2008) Dosavadní pokusy o zavedení federálního zákona, jež by definoval kyberšikanu jako přečin¹¹, případně i jako závažný zločin¹², neprošly legislativním procesem kvůli obavám z ohrožení svobody projevu. (French, 2010)

3.3.5 Výzkum

Výzkumníci se zabývali otázkou, jaké strategie prevence kyberšikany je nejefektivnější z perspektivy studentů. Zjištění mohou být nápomocná při tvorbě opatření efektivních strategií boje s kyberšikanou, protože studenti mohou poskytnout jiný náhled na problematiku, než jaký mají dospělí. Studenti byli rozděleni do čtyř kategorií podle jejich zkušenosti s kyberšikanou: na oběti, útočníky, útočníky a zároveň oběti a na ty, jež nebyli ani obětí ani útočníkem. Výzkum probíhal dotazníkovou formou na sedmi stech třinácti studentech. Cílem výzkumu bylo zjistit, jaká strategie je považována za

---

¹¹ Misdemeanor – méně závažný zločin, přečin.

¹² Felony – závažné zločiny jako například vražda, zhářství, vloupání a další.

nejúčinnější z pohledu studentů celkově a pro každou ze čtyř skupin zvlášť vybrat na základě získaných dat strategie nejvhodnějších k implementaci a zjistit, jestli jsou statisticky významné rozdíly mezi kategoriemi studentů v jejich pohledech na efektivitu strategií na prevenci kyberšikany. Mezi strategie, mezi kterými mohli studenti vybírat, patřily zákaz použití počítače ve škole i doma, přeložení útočnicků na jinou školu, odebrání počítače i telefonu rodiči, žádný přístup k sociálním sítím pro útočníka, veřejně prospěšné práce, informování studentů ve třídě o postupech, kterými se mají řídit, pokud jsou kyberšikonováni, nastavení jasných pravidel a vynucení potrestání útočnicků a další. Mezi strategie, které útočníci považovali za efektivnější než oběti, patřilo nastavení jasných pravidel a vynucení trestů. Jako nejefektivnější opatření všemi studenty byl vyhodnocen zákaz přístupu k sociálním sítím pro útočníka a odebrání počítače a telefonu rodiči. (Effectiveness of Cyber bullying Prevention, 2009)

3.4 Kyberstalking

3.4.1 Popis

Pojem stalking označuje opakované, dlouhodobé, systematické a stupňované obtěžování, různící se formou a intenzitou. Ve spojení s informačními technologiemi se hovoří o kyberstalkingu, při němž útočnick využívá moderních komunikačních metod a prostředků, jako jsou emaily, VoiP, chat, sociální sítě a další. Mezi projevy kyberstalkingu patří sledování internetové aktivity oběti, časté pokusy o kontakt skrze různé komunikační prostředky, zasílání zpráv, jejichž obsah může být příjemný ale také urážející či zastrašující. Není výjimečné, když jsou zasílané zprávy nejdříve příjemné, snažící se získat odpověď či kontakt, časem se ale stávají urážejícími či zastrašujícími. V rámci kyberstalkingu také dochází ke snahám očernit oběť šířením nepravdivých a urážejících informací ve snaze snížit důvěryhodnost oběti či poškodit její reputaci. K tomu stalkeri často používají falešných profilů nebo stránek či blogů. (Kopecký, a další, 2010)

3.4.2 Česká legislativa

Stalking je v České republice trestným činem Nebezpečné pronásledování, který byl zaveden v roce 2010 (Trestní zákoník, 2009) § 354. Aby policie mohla útočníka obvinít, musí být splněny tři podmínky, a to že musí být jednoznačné, že pronásledovatel

tak činí proti vůli oběti, pronásledování musí být intenzivní a pronásledování musí být dlouhodobé – minimálně čtyři až šest týdnů. (Kopecký, a další, 2010)

„§ 354

Nebezpečné pronásledování

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,

b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,

c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,

d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo

e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

b) se zbraní, nebo

c) nejméně se dvěma osobami. “ (Trestní zákoník, 2009)

3.4.3 Zahraniční legislativa

Ve Spojených státech amerických existuje legislativa na úrovni států zakazující kyberstalking ve čtyřiceti devíti státech. Jedinou státem, který takovýto zákon nemá, je Nebraska, jejíž ustanovení týkající se tradičního stalkingu nezmiňuje konkrétně elektronickou ani digitální komunikaci. Ze států, jež mají v platnosti zákon zakazující kyberstalking, jich třicet šest definuje kyberstalking jako opakované chování a deset států považuje za závažnější zločin nebo ukládá vyšší trest, pokud je obětí kyberstalkingu dítě. (Hazelwood, a další, 2013)

3.5 Přístup ke stránkám nevhodným pro děti

3.5.1 Popis a legislativa

Na internetu je dostupná tematicky velmi široká škála různého obsahu. Přestože většina tohoto obsahu je více či méně neškodná, některé druhy obsahu jsou nevhodné pro děti. Nejtypičtějším takovým obsahem je internetová pornografie, jejíž zpřístupnění dítěti naplňuje skutkovou podstatu trestného činu Šíření pornografie (Trestní zákoník, 2009) § 191. Další obsah, jenž není v České republice povolen dětem, je internetové sázení a hazardní hry, reklamní materiál související s propagací alkoholických nápojů a tabákových výrobků. Dále sem také patří obecně nezákonný obsah, jako jsou stránky extrémistických hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka, stránky zpochybňující genocidu či hanobící národ, rasu, etnickou nebo jinou skupinu osob a podobné. Tyto stránky však jsou spíše obecně nevhodné, nejen pro děti. Dále existuje obsah, který je sice legální, ale obzvláště pro děti je nevhodný. Příkladem mohou být pro-ana weby¹³. Další nevhodné stránky pro děti jsou takové, které zobrazují násilí, jedná se především o stránky, na nichž uživatelé sdílejí násilná videa mezi sebou. Některá z těchto videí jsou zinscenovaná a neobsahují opravdové násilí, jiná však zobrazují skutečné záznamy násilí, například záznamy z bezpečnostních kamer při přepadení, záznamy poprav a podobné. Většinou zveřejnění takovýchto videí neporušuje žádný zákon, v některých případech ale mohou být nezákonné, například týraní zvířat¹⁴. (Mašková, a další, 2012)

3.5.2 Zahraniční legislativa

Představitelé veřejné moci v některých státech zaujímají více pro aktivní přístup k ochraně dětí na internetu před nevhodným obsahem. Mezi takové patří někdejší ministr vnitra Islandu Ögmundur Jónasson. Ten stál za návrhem zákona, který měl v rámci ochrany dětí před nevhodným obsahem zbavit internet na Islandu pornografie¹⁵. Mezi zvažovanými technickými řešeními tohoto opatření byl zákaz platby islandskými platebními kartami za pornografii i případné blokování přístupu k stránkám s takovým

---

¹³ Webové stránky a blogy kde se sdružují a vzájemně podporují v nezdravém chování dívky trpící mentální anorexií např. <http://klarissa.webgarden.cz/>.

¹⁴ Týká se zveřejnění přímo pachatelem.

¹⁵ Samotná pornografie je v současnosti na Islandu de iure nelegální, chybí však právní definice pornografie.

obsahem. (ČTK, a další, 2013) Tento zákon však neprošel legislativním procesem a nikdy tak nevešel v platnost.

Jiným podobným případem je Velká Británie. Premiér David Cameron se dohodl s hlavními poskytovateli připojení k internetu na zavedení filtru nevhodného obsahu pro děti. Tento filtr je aktivní pro všechny nové uživatele, kteří ho neodmítnou při prvotním nastavení svého připojení k internetu¹⁶. Stávající uživatelé byli kontaktováni poskytovateli ohledně nevyhnutelné volby přijetí či nepřijetí filtrování obsahu internetu. Přibližně devadesát pět procent domácností připojených k internetu k tomu využívá služeb těchto čtyř největších poskytovatelů. Filtry blokují mimo obligátní pornografie i další druhy obsahu, které britská vláda považuje za nevhodný pro děti. Mezi ty patří extrémistické stránky, stránky obsahující informace o drogách, stránky obsahující násilný obsah, věnující se zbráním, ale také stránky, které informují o technických možnostech obejití těchto filtrů jako je například VPN. Toto opatření není dosud vynuceno žádnou legislativou a je přijato dohodou mezi vládou Velké Británie a poskytovateli připojení. Legislativní opatření však nebylo vyloučeno, neočekává se však před parlamentními volbami v roce 2015. (Blackwood, 2013)

Opatření má však i řadu kritiků, kteří neschvalují řadu jeho aspektů. Mezi ně patří i spoluzakladatel wikipedie Jimmy Wales, který je i jedním z technologických poradců premiéra Camerona. Ten si myslí, že je to „absurdní nápad“. (Blackwood, 2013) Opatření je také kritizováno kvůli blokaci stránek, které by blokované být neměly¹⁷, ke kterým často patřily stránky, jež mají pomoci nejohroženějším členům společnosti a naopak, že neblokují některé stránky, které by být blokované měly. (Deri Smith, 2013) Také mezi kritiky panuje obava, že případné rozšíření obsahu, který bude vládou označen jako nevhodný, umožní snadno zavést cenzuru a ohrozí tak svobodu projevu. (Blackwood, 2013)

Toto opatření může také vést ke zhoršení informovanosti dětí ohledně obsahu, před kterým je chrání. Někteří rodiče mohou i podvědomě brát tento webový filtr jako snadný způsob, jak nemuset se svými dětmi probírat často složitá témata, o kterých by se děti a dospívající měli dozvědět právě od svých rodičů. Někteří se tomu takto vyhnou a

---

¹⁶ Defaultní volba je zapnutý filtr, takže „odkliknutí“ konfigurační stránky aktivuje rodinný filtr.

¹⁷ Například stránky zabývající se sexuální výchovou či stránky pro oběti zneužití nebo znásilnění.

ještě zamezí svým dětem dostat se k těmto informacím alternativní cestou skrze internet. I jeden z poskytovatelů, jenž se na tomto filtrování obsahu podílí, explicitně zmiňuje na svých stránkách že „Rodiče by měli pečlivě zvážit nepříznivé účinky plynoucí z odpírání přístupu k informacím dětem odpovídajícího věku na tato témata.“ (Robbins, 2013)

Dalším zákonem, který chrání děti před škodlivým obsahem na internetu, je CIPA¹⁸, která zavádí povinnost pro veřejné školy a knihovny, které jsou příjemci E-RATE¹⁹, zavést programy pro filtraci a blokování webového obsahu na svých počítačích pro ochranu dětí mladších 17 let a také vyvěsit veřejné vyhlášky a poskytovat další informace za cílem zvýšení informovanosti o bezpečném využívání internetu. V souladu se zákonem CIPA jsou téměř všechny veřejné školy a přibližně šedesát procent veřejných knihoven ve Spojených státech amerických. Srovnání studentů středních škol a universit²⁰ však prokázala, že studenti středních škol nemají výrazný užitek ze zákona, co se týče jejich znalostí bezpečného užívání internetu, ukázal se ale vliv na nižší využívání internetu ve škole. (Yan, 2009)

---

¹⁸ Children's Internet Protection Act.

¹⁹ Vládní program, poskytující slevy, které mají pomoci školám a knihovnám ve Spojených státech cenově dostupný přístup k internetu a telekomunikačním službám.

²⁰ Počítače na universitách nejsou limitovány zákonem CIPA.

4 Analytická část

Tato část bakalářské práce se zabývá zjištěním účinnosti konkrétního opatření. Tímto opatřením je filtrace a blokování nevhodných webových stránek pro děti ve Velké Británii největšími poskytovateli internetového připojení. Vzhledem k tomu, že k blokování obsahu patří mimo jiné i sociální sítě, seznamky a stránky jim podobné (Talk, 2014) (BT, 2014) (Sky, 2014), mělo by toto filtrování obsahu do jisté míry zabránit kontaktu dítěte s internetovými predátory a jinými nebezpečnými jedinci. Tímto způsobem by mělo toto opatření snížit počet sexuálně motivovaných trestných činů vedených proti dětem. Logickou volbou trestného činu vhodného jako indikátoru účinnosti se zdá být kybergrooming. Britský Úřad pro národní statistiky zveřejňuje podobný ukazatel a to sexuální grooming. (ONS, 2015) Ten v sobě ale obsahuje i grooming, při němž není využito moderních komunikačních nástrojů a mimo to nemusí zahrnovat ani všechny případy kybergroomingu, protože v případech, jež vyústí v závažnější provinění, je zaznamenáno jen nejzávažnější provinění podle pravidla zaznamenávání zločinů. (Mcguire, a další, 2013) Proto jsou jako vhodnější indikátory účinnosti zvoleny počty spáchaných sexuálně motivovaných trestných činů na dětech mladších třinácti let.

4.1 Vývoj počtu trestných činů

Data, ze kterých analýza vychází, jsou policií zaznamenané zločiny z území Anglie a Walesu za uplynulé roky končící zářím 2014 včetně. Takováto data zveřejňuje každé tři měsíce britský Úřad pro národní statistiky. (ONS, 2015) Vzhledem k tomu, že zavádění zkoumaného opatření začalo v poslední čtvrtině roku 2013 (Wincent, 2014), měla by data za uplynulý rok končící zářím 2014 mít vypovídající hodnotu ohledně účinnosti opatření. Přímé srovnání absolutního počtu či míry růstu tohoto trestného činu na jednoho obyvatele s jiným státem je problematické vzhledem k rozdílnostem právních systémů, definicím těchto trestných činů a rozdílnosti policejní práce.

Sexuálně motivované trestné činy zaznamenaly v posledním roce v Anglii a Walesu poměrně významný nárůst, to je připisováno hlavně zlepšením v zaznamenávání a větší ochotě obětí k nahlášení těchto trestných činů. (ONS, 2015)

Počet zaznamenaných znásilnění dívek mladších třinácti let stoupl za poslední rok o 14 %, naproti tomu počet znásilnění žen šestnáctiletých a starších stoupl o 40 %. Počet znásilnění chlapců mladších třinácti let stoupl o 15 %, počet znásilnění mužů šestnáctiletých a starších stoupl dokonce o 66 %. Počet sexuálních napadení²¹ dívek mladších třinácti let stoupl o 11 %, počet sexuálních napadení dívek starších třinácti let a více stoupl o 19 %. Počet sexuálních napadení chlapců mladších třinácti let stoupl o 12 %, zatímco u chlapců a mužů starších třinácti let včetně stoupl tento počet o 39 %. Toto prosté srovnání naznačuje účinnost opatření, vzhledem k tomu že počty vzrostly více u každého trestného činu pro starší oběti.

Toto prosté srovnání však nezohledňuje předchozí vývoj u trestných činů, jejichž trend mohl být rozdílný u různých věkových skupin obětí. Proto je jako vhodnější srovnání trestných činů zvolen podíl procentního přírůstku počtu trestných činů a průměrného přírůstku trestného činu za předcházející tři roky²², který zohledňuje dlouhodobější trend. Tento podíl tak vyjadřuje, kolikrát je přírůstek v posledním roce větší, než byl v průměru za předchozí tři roky. U znásilnění dívek mladších třinácti let vzrostl počet oproti předchozím létům 1,7 krát více než v letech předchozích, u šestnáctiletých a starších vzrostl o 4,4 krát větší počet než dříve. Počet znásilnění chlapců mladších třinácti let vzrostl o 0,8 násobku průměrného přírůstku předchozích let, tedy rostl pomaleji než během předcházejících let, u mužů šestnáctiletých a starších vzrostl o 3,4 krát přírůstek předchozích let. Počet sexuálních napadení dívek mladších třinácti let vzrostl v posledním roce o 1,8 násobku růstu předchozích let, u dívek a žen starších třinácti let vzrostl o 9,3 násobku. U chlapců mladších třinácti let vzrostl počet sexuálních napadení v posledním roce o 0,9 násobku růstu let předchozích, u chlapců a mužů třináctiletých a starších vzrostl počet sexuálních napadení o 2,5 násobku růstu předcházejícího. Toto srovnání ukazuje výrazně pomalejší růst počtu sexuálně motivovaných trestných činů páchaných na dětech mladších třinácti let oproti stejným trestným činům páchaných na obětech starších, což naznačuje, že opatření je účinné.

---

²¹ Sexual assault.

²² Průměrný koeficient růstu zmenšený o jedna vyjádřený v procentech.

5 Výsledky a diskuse

Analýza ukázala, že počty sexuálně motivovaných trestných činů vedených proti dětem ve sledovaném období rostly pomaleji, než u obětí starších, což do značné míry potvrzuje účinnost opatření ve zkoumané oblasti. Tento růst také mohl být zapříčiněn větší ochotou obětí hlásit takovéto trestné činy, čímž si Úřad pro národní statistiky vysvětluje nárůst celkového počtu sexuálně motivovaných trestných činů za poslední rok o více než 20 % (ONS, 2015). Tato zvýšená ochota může být disproporční pro různé věkové kategorie. Není zcela jasné, kterou věkovou kategorií by takováto disproporcionalita ovlivnila více²³ a pro potřeby této práce je předpokládáno, že nemá dostatečný vliv, aby mohla znehodnotit výsledky.

Česká legislativa prošla v posledních letech pozitivním vývojem, a to zejména v oblasti trestního práva. Zavedením nových trestných činů se některá chování, jež byla pouze neetická, stala trestnými. Je to zejména kybergrooming a kyberstalking. Kyberšikana nemá speciální trestněprávní úpravu, ale vzhledem k tomu, že její pachatelé často bývají vrstevníky oběti, tedy děti, tak se jako vhodnější prostředky v boji s ní jeví osvěta, výchova a vzdělávání. Podobným případem je i přístup na nevhodné stránky a ochrana soukromí dětí na internetu. Oproti výše zmíněným nebezpečím není u těchto možné definovat vztah pachatel – oběť. Vzhledem k tomu, že děti jsou v těchto případech samy hybateli událostí, je žádoucí, aby měly k dispozici všechny informace a znalosti, které potřebují k bezpečnému chování na internetu. Tyto informace a rady by měly ideálně získat od svých rodičů, případně od pedagogů, pokud nejsou rodiče v této oblasti dostatečně znalí.

Některá zahraniční legislativa se ukazuje jako problematická. COPPA, jež má chránit soukromí dětí, nepřímo umožňuje útok na jejich soukromí. Trestní právo podle všeho funguje v této oblasti poměrně bezproblémově, přestože se ve Spojených státech nepodařilo schválit kyberšikanu jako federální zločin kvůli rozporům s ústavou a jí zaručenou svobodou slova, nemusí zavedení být nutné vzhledem k již existující legislativě na úrovni jednotlivých států. I kyberstalking a kybergrooming je právně ošetřen v mnoha

---

²³ I když je pravděpodobné, že by ovlivnila více starší oběti, vzhledem k tomu že počty trestných činů u nich rostly více.

státech, v některých už platí dlouhá léta oproti českému zákonu, který je poměrně čerstvý. Problematická je ochrana dětí před nevhodným obsahem ve formě, jakou zvolila Velká Británie, jejíž účinnost sice naznačuje analytická část této práce, ale i tak se jedná o druh cenzury, která patrně ovlivní velkou část domácností ve Velké Británii vzhledem k mechanismu volby²⁴.

---

²⁴ Drtivá většina lidí přijímá implicitní možnost, jak ukazuje výzkum vyjádření souhlasu s darováním orgánů po smrti. Rozdíl v předvolené možnosti vyústí v úplně jiný výsledek i ve velmi blízkých a podobných zemích, jakými jsou Rakousko a Německo. V Německu je nutný explicitní souhlas s darováním orgánů, dárců orgánů je tam 12 %. V Rakousku je implicitní možností souhlas s darováním orgánů, dárců je tam 99,98 %. (Johnson, et al., 2003)

6 Závěr

Bakalářská práce se zabývala tématem bezpečnosti dětí na internetu z hlediska legislativy a státních zásahů. Na internetu dnes děti tráví čím dál vyšší množství času. Přestože je na internetu k dispozici velké množství obsahu, jež je dětem určený či jim může být užitečný, není jeho využívání pro ně bez rizik. Mezi nebezpečí ohrožující děti v kyberprostoru patří mimo jiné hlavně kybergrooming, kyberstalking, kyberšikana, ztráta soukromí a značné množství obsahu nevhodného pro děti či obsahu obecně nevhodného. Práce popisuje, jakými způsoby se dnešní státy snaží chránit děti na internetu. Přestože některá opatření nesplňují úplně očekávání, která na ně my či jiní máme a některá dokonce nepřímo děti nebezpečím vystavují, tak se zákonodárci přes to snaží ochranu dětí na internetu zlepšit, čehož dokladem je například poslední novela českého trestního zákoníku, která přináší nové trestné činy, jež s bezpečím dětí na internetu úzce souvisí.

Výzkum v bakalářské práci zkoumal vliv webových filtrů ve Velké Británii na počet spáchaných sexuálních útoků na děti. Z porovnání počtu takovýchto trestných činů vyplývá, že opatření patrně počet těchto trestných činů snižuje.

Jako nejúčinnější způsob ochrany dětí na internetu se stále jeví vzdělávání dětí a pomoc jejich rodičů. Vhodný zákonný rámec je ale také velmi prospěšný a důležitý, přestože však asi nikdy nebude samospásný, ale i tak se může náležitě doplňovat s prací pedagogických pracovníků a s výchovou rodičů. Neměl by však při nejmenším dětem způsobovat další problémy.

7 Seznam použitých zdrojů

Bezpečný internet.cz. S čím se mohou děti na internetu setkat. *Bezpečný internet.* [Online] [Citace: 16. Únor 2015.] <http://www.bezpecnyinternet.cz/rodice/doporuceni-pro-rodice/s-cim-se-mohou-deti-setkat.aspx>.

Blackwood, Mark. 2013. British government introduces Internet censorship filters. *World Socialist Website.* [Online] 7. Srpen 2013. [Citace: 10. Únor 2015.] <http://www.wsws.org/en/articles/2013/08/07/cens-a07.html>.

BT. 2014. Blocking categories on Parental Controls. *BT.com.* [Online] 1. Leden 2014. [Citace: 25. Únor 2015.] http://en.wikipedia.org/wiki/Web_blocking_in_the_United_Kingdom#Categories_Blocked.

Carvin, Andy. 2008. CA Legislation Criminalizes Campus Cyberbullying. *pbs.org.* [Online] 29. Srpen 2008. [Citace: 7. Únor 2015.] http://www.pbs.org/teachers/learning.now/2008/08/ca_legislation_criminalizes_ca.html.

Center, Bureau of Consumer Protection Business. 1998. Children's Online Privacy Protection Rule . *Federal Trade Commision.* [Online] 1998. [Citace: 12. Únor 2015.] <http://www.ftc.gov/enforcement/rules/rulemaking-regulatory-reform-proceedings/childrens-online-privacy-protection-rule>.

Černá, Alena a Dědková, Lenka. 2013. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem.* České Budějovice : Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-210-6374-7.

Česko, Poslanecká sněmovna. 2000. *Zákon o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.* 2000. ZÁKON č. 101/2000 Sb.

ČTK a IDNES.cz. 2013. Island vytáhl do boje proti pornu na internetu, čeká ho cenzura. *IDNES.cz.* [Online] 25. Únor 2013. [Citace: 9. Únor 2015.] http://zpravy.idnes.cz/island-chysta-zakon-na-regulaci-pornografie-fzn-zahranicni.aspx?c=A130225_155117_zahranicni_im.

Deri Smith, Mike. 2013. Porn filters block sex education websites. *BBC News.* [Online] 18. Prosinec 2013. [Citace: 11. Únor 2015.] <http://www.bbc.com/news/uk-25430582>.

Dey, Ratan, Ding, Yuang a Ross, Keith W. 2012. The High-School Profiling Attack: How Online Privacy Laws Can Actually Increase Minors' Risk. New York : Polytechnic Institute of, 16. Listopad 2012.

E-Bezpečí, Redakce. 2014. Nové trestné činy spojené se zneužíváním dětí. *E-Bezpečí*. [Online] Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 14. Květen 2014. [Citace: 10. Únor 2015.] <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kybergrooming/860-kybergrooming>.

Effectiveness of Cyber bullying Prevention. **Kraft, Ellen M. a Wang, Jinchang. 2009.** 3, New Jersey : autor neznámý, Červenec - Prosinec 2009, International Journal of Cyber Criminology. ISSN: 0974 – 2891.

French, David. 2010. The Tyler Clementi Act and Threats to Free Speech. *National Review Online*. [Online] 30. Listopad 2010. [Citace: 6. Únor 2015.] <http://www.nationalreview.com/phi-beta-cons/254164/tyler-clementi-act-and-threats-free-speech-david-french>.

Friedmann, Matt. 2010. N.J. Assembly, Senate pass 'Anti-Bullying Bill of Rights' in wake of Tyler Clementi's death. *True Jersey*. [Online] 22. Listopad 2010. [Citace: 10. Únor 2015.] http://www.nj.com/news/index.ssf/2010/11/nj_assembly_passes_anti-bullyi.html.

Habich, Lukáš. 2012. *Společně proti kyberšikaně*. [Prezentace] Jihlava : Kraj Vysočina, 23. Říjen 2012.

Hazelwood, Steven D. a Koon-Magnin, Sarah. 2013. Cyber Stalking and Cyber Harassment Legislation in the United States: A Qualitative Analysis. *International Journal of Cyber Criminology*. 2013, Sv. 7, 2.

Hradečná, Anna. 2011. *Je dětská pornografie komplementem, či substitutem pro poptávku po styku s nezletilými?* Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta, 2011.

Jílková, Michaela. 2007. Povolme animované dětské porno, říká sexuolog Weiss. *idnes.cz*. [Online] 9. Říjen 2007. http://zpravy.idnes.cz/povolme-animovane-detske-porno-rika-sexuolog-weiss-fhs-/domaci.aspx?c=A071009_115203_domaci_nad.

Johnson, Eric J a Goldstein, Daniel G. 2003. Do Defaults Save Lives? *Science. Medicine*, 2003, Sv. 302, 5649, stránky 1338-1339.

Kopecký, Kamil a Mgr.Krejčí, Veronika. 2010. *Rizika virtuální komunikace*. Olomouc : Net University, 2010. ISBN 978-80-254-7791-5.

Kubálková, Pavla. 2007. Uzel: Doma u počítače pedofil nikomu neublíží. *iDNES.cz*. [Online] MAFRA, a.s., 9. Únor 2007. [Citace: 28. Únor 2015.] http://zpravy.idnes.cz/domaci.aspx?c=A070209_095041_domaci_pei.

Lev-Ram, Michael. 2011. Zuckerberg: Kids under 13 should be allowed on Facebook. *Fortune*. [Online] Time Inc., 20. Květen 2011. [Citace: 6. Únor 2015.] <http://fortune.com/2011/05/20/zuckerberg-kids-under-13-should-be-allowed-on-facebook/>.

Mašková, Anna, a další. 2012. *NEZÁKONNÝ A NEVHODNÝ OBSAH - Metodický materiál pro pedagogické pracovníky*. [Metodický materiál] místo neznámé : Národní centrum bezpečnějšího internetu, 2012.

Mcguire, Mike a Dowling, Samantha. 2013. Chapter 3: Cyber-enabled crimes - sexual offending against children. *Cyber crime: A review of the evidence Research Report 75*. místo neznámé, United Kingdom : Home office, Říjen 2013. ISBN: 978-1-78246-245-3.

Meinen, Andy. 2007. *Sex-crimes law targets online 'grooming'*. [McClatchy - Tribune Business News] Washington : Tribune Content Agency LLC, 2007.

Možný trestněprávní postih kybergroomingu de lege ferenda. **Kudrlová, Kateřina. 2013.** Jihlava : Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2013, Řešení elektronického násilí a kyberkriminality páchané na dětech a mezi dětmi: sborník příspěvků z mezinárodní konference. . ISBN 978-80-260-5018-6.

ONS. 2015. Crime in England and Wales, Year Ending September 2014 Appendix Tables. *Office for National Statistics*. [Online] 22. Leden 2015. [Citace: 22. Únor 2015.] <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/crime-stats/crime-statistics/year-ending-september-2014/stb-crime-in-england-and-wales--year-ending-september-2014.html>.

Pérez-Pena, Richard. 2011. Christie Signs Tougher Law on Bullying in Schools. *The New York Times*. [Online] 6. Leden 2011. [Citace: 4. Únor 2015.] http://www.nytimes.com/2011/01/07/nyregion/07bully.html?_r=1&.

Robbins, Martin. 2013. Cameron's internet filter goes far beyond porn - and that was always the plan. *NewStatesman*. [Online] 23. Prosinec 2013. [Citace: 10. Únor 2015.] <http://www.newstatesman.com/politics/2013/12/camerons-internet-filter-goes-far-beyond-porn-and-was-always-plan>.

Services, U.S. Department of Health & Human. 2013. What is Cyberbullying. *StopBullyng.gov*. [Online] A federal government, 2013. [Citace: 5. Únor 2015.] <http://www.stopbullying.gov/cyberbullying/what-is-it/>.

Sky. 2014. Sky Broadband Shield explained. *Sky Help*. [Online] Sky UK, 1. Leden 2014. [Citace: 25. Únor 2015.] http://en.wikipedia.org/wiki/Web_blocking_in_the_United_Kingdom#Categories_Blocked.

Staksrud, Elisabeth. 2013. Online grooming legislation: Knee-jerk regulation? *European Journal of Communitisation*. [Online] 28. Duben 2013. [Citace: 6. Únor 2015.] <http://ejc.sagepub.com/content/28/2/152.abstract>.

Talk, Talk. 2014. What types of websites are blocked? *HomeSafe - About Kids Safe*. [Online] Talk Talk, 3. Leden 2014. [Citace: 25. Únor 2015.] <http://help2.talktalk.co.uk/homesafe-about-kids-safe>.

Trestní zákoník. Česko. 2009. 40/2009 Sb., 2009.

Vokuš, Jiří. 2014. Navazování nedovolených kontaktů s dítětem. *Policie České republiky*. [Online] Policie ČR, 15. Prosinec 2014. [Citace: 12. Únor 2015.] <http://www.policie.cz/clanek/navazovani-nedovolenych-kontaktu-s-ditetem.aspx>.

Wincent, James. 2014. 'Porn filters' overwhelmingly rejected by UK internet users . *The Independent*. [Online] 23. Červenec 2014. [Citace: 25. Únor 2015.] <http://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/porn-filters-overwhelmingly-rejected-by-uk-internet-users-9623489.html>.

Yan, Zheng. 2009. *Differences in high school and college students' basic knowledge and perceived education of Internet safety: Do high school students really benefit from the Children's Internet Protection Act?* New York : autor neznámý, 2009. *Journal of Applied Developmental Psychology*. ISSN: 0193-3973.